

EU-strategi

Kunnskapsdepartementet
2008-2009

Innhold:

Strategi	3
Innledning.....	3
EU og Norge er viktige for hverandre.....	4
Kunnskapsdepartementets overordnede målsettinger	4
Delmål	5
Virkemidler for EU-samarbeidet om utdanning og forskning	5
Handlingsplan.....	6
Om norsk deltakelse i utdannings- og forskningsprogrammene	6
Utdanning	7
Lisboa-strategien og det europeiske utdanningssamarbeidet	8
EUs program for livslang læring	9
Erasmus Mundus og Erasmus Mundus II	10
Europeisk samarbeid om yrkesutdanning og yrkeskvalifikasjoner	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Cedefop	11
Forskning.....	14
Lisboa-strategien og det europeiske forskningsområdet (ERA)	14
Barcelona-erklæringen om å øke forskningsinvesteringene til 3 prosent	15
Norsk deltakelse i et Europeisk institutt for innovasjon og teknologi (EIT)	16
EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013).....	17

STRATEGI

Innledning

Etter at EØS-avtalen trådte i kraft i 1994 har Norges samarbeid med EU blitt betydelig styrket og utvidet på flere områder. Utvidelsen av EU til 27 land i 2007 og styrkingen av EUs myndighet til å opptre på vegne av medlemsstatene, medvirker ytterligere til dette. Utviklingen i EU gir nye muligheter og utfordringer for norsk europapolitikk, også for kunnskapspolitikken. Samarbeidet på utdannings- og forskningsområdet har blitt betydelig intensivert de siste årene, særlig i tilknytning til Lisboa-strategien. Denne strategien skal gjøre den europeiske økonomien til ”den mest konkurransedyktige og dynamiske kunnskapsbaserte økonomien i verden, en økonomi som kan skape en bærekraftig økonomisk vekst med flere og bedre arbeidsplasser og større sosial utjevning, med respekt for miljøet”.

I tråd med den økte betydningen av EU-samarbeidet, setter den politiske plattformen for Stoltenberg II (Soria Moria-erklæringen) fast at europapolitikken skal være et av våre satsningsområder i utenrikspolitikken. Regjeringen vil føre en aktiv, tydelig og åpen europapolitikk, og vil mer offensivt ivareta norske interesser overfor EU.

For Kunnskapsdepartementets ansvarsområder kan man si at EU er Norges viktigste samarbeidspartner på kunnskapsfeltet, både hva gjelder utdanning og forskning. EUs forsknings- og utdanningsprogrammer er da også de største i verden i sitt slag. Norge deltar i EUs nye program for livslang læring 2007-2013, som er verdens største utdannings samarbeid, og som omfatter både allmennutdanning og yrkesopplæring og alle nivåer fra barnehage til doktorgrad. I tillegg deltar vi i Erasmus Mundusprogrammet, som omfatter felles europeiske mastergrader og stipend for studenter og fagpersoner fra utenfor EØS-området. Norge deltar også i EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013). Programmet har et budsjett på 50 mrd. euro. Norges kontingent for deltakelse i dette programmet utgjør hele 75 prosent av samlede norske kontingentinnbetalinger under EØS-avtalen. Gjennom deltakelsen i rammeprogrammet samarbeider norske forskningsinstitusjoner, bedrifter og enkeltforskere med partnere fra over 100 land i konkrete forsknings- og utviklingsprosjekter. Politikk knyttet til rammeprogrammet griper i økende grad inn i nasjonal forsknings- og innovasjonspolitik, ikke minst gjennom tiltak for å utvikle et felleseuropeisk forskningsområde – European Research Area (ERA).

På bakgrunn av utviklingen i EU på utdannings- og forskningsområdet utformet KD en EU-strategi i 2002, som ble oppdatert første gang i 2006. Dette dokumentet er revideringen av denne strategien. For KD er det viktig at strategien reflekterer omfanget og bredden av EU-arbeidet, slik det forvaltes av departementet som helhet og de ulike fagavdelingene. I handlingsplanen for strategien er det lagt stor vekt på prosessene internt i departementet. Målet er å skape et aktivt dokument som kan fungere som et nyttig styringsverktøy for KDs EU-arbeid, og som publiseres på regjeringen.no for at også eksterne parter skal kunne få innsyn i hva dette arbeidet består i, jf Regjeringens handlingsplan for gjennomføring av europapolitikken.

Regjeringens ambisjoner i Europapolitikken om at Norge skal bruke mulighetene og sikre innflytelse og påvirkning på områder som betyr noe for oss gjelder i høyeste grad også for utdannings- og forskningsområdet. KDs EU-strategi vil være et viktig dokument for å følge opp målsettinger innen KDs ansvarsområder på en konkret og systematisk måte.

EU og Norge er viktige for hverandre

I samarbeidet med EU er det viktig å ha et bevisst forhold til hva Norge bidrar med, og hva vi får igjen. For KD gjelder dette særlig på utdannings- og forskningsområdet, hvor nasjonale prioriteringer bør reflekteres i den innsatsen man legger i samarbeidet på ulike områder. Noen av områdene hvor Norge og EU har betydning for hverandre er:

- Gjennom deltakelse i EUs utdannings- og forskningsprogrammer får norske fagmiljøer tilgang til internasjonal kunnskap, kompetanse og samarbeid som bidrar til faglig utvikling.
- Deltakelsen i utdanningsprogrammene bidrar vesentlig til å gi norske elever, studenter, lærlinger, instruktører, lærere og andre ansatte i utdanningssektoren internasjonal kompetanse.
- Deltakelsen i EUs rammeprogram for forskning gir internasjonale nettverk for forskere og bedrifter, FoU-samarbeid som gir økt kvalitet og relevans i norsk forskning og kostnadsdeling ved store FoU-prosjekter, som forskningsinfrastruktur.
- Ved at Norge også er en aktiv deltaker i utviklingen av et europeisk forskningsområde (ERA), styrkes FoU-samarbeid i Europa ytterligere gjennom tiltak utenfor rammeprogrammet knyttet til forskermobilitet, samarbeid mellom nasjonale FoU-programmer, rammeverk for intellektuelle rettigheter med mer.
- Gjennom deltakelsen i kunnskapsaktivitetene knyttes kontakter innenfor europeisk næringsliv og arbeidsmarked som er viktig for nasjonal næringsutvikling og konkurransedyktighet.
- Internasjonale impulser bidrar til innovasjon og nytenkning innenfor flere sektorer.
- Gjennom deltakelse i EUs multilaterale programmer får norske fagmiljøer også tilgang til miljøer som kan være viktige for bilateral kontakt. Et eksempel på dette er kontakt som er etablert med forskere utenfor EU/EØS gjennom rammeprogrammene for forskning.
- Gjennom samarbeid innen utdanningssektoren kan Norge bidra til EUs arbeid med eksempler på god praksis.
- Gjennom samarbeid innen forskningssektoren kan Norge bidra med kunnskaper til EU på viktige forskningsområder, som for eksempel klima- og polarforskning.

Kunnskapsdepartementets overordnede målsettinger

I KDs internasjonale handlingsplan fastholdes det at departementet skal ”styrke samarbeidet med EU og andre viktige partnere på kunnskapsfeltet”. Departementet øker satsningen på EU-arbeidet for å heve kvaliteten og relevansen ytterligere på utdanning og forskning i Norge. Målet er å utvide kontakten med EU både på politisk nivå og ekspertnivå på kunnskapsfeltet. Aktiv oppfølging av Lisboa-strategien på kunnskapsområdet står sentralt i arbeidet.

Den overordnede målsettingen for KDs samarbeid med EU er å heve kvaliteten og sikre fornyelse og relevans i norsk forskning og utdanning ved å delta aktivt i EUs forsknings- og utdanningsprogrammer, med hovedvekt på EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter og EU-programmet for livslang læring.

Målsettingen i EU-arbeidet henger nært sammen med andre målsettinger innen KDs internasjonale arbeid. Internasjonalisering skal blant annet øke mobiliteten for studenter og forskere gjennom deltakelse i internasjonale programmer eller bilaterale avtaler, og videreutvikle internasjonale samarbeidsordninger som sikrer norske studenter gode

utdanningstilbud og sørge for ordninger som ivaretar Norges kompetansebehov. Deltakelsen i EUs programmer bidrar i høy grad til å nå disse målsettingene.

Overordnet mål for norsk samarbeid med EU på utdanningsområdet

Norsk deltakelse i EUs utdanningsprogram skal fremme kvalitet og økt læringsutbytte ved å gi muligheter for samarbeid og utveksling i Europa for hele opplærings- og utdanningssektoren, samt fremme mellommenneskelig forståelse, språklig kompetanse og kunnskap om andre kulturer.

Overordnet mål for norsk samarbeid med EU på forskningsområdet

Norsk deltakelse i EUs forskningsprogrammer skal fremme internasjonalisering og kvalitet i norsk forskning, forsterke nasjonalt prioriterte FoU-områder gjennom å utvikle samspill og merverdi mellom nasjonale FoU-satsninger og deltakelse i det europeiske forskningsområdet og bidra til kunnskapsbasert innovasjon og fornyelse i norsk nærings- og samfunnsliv.

Delmål

- Ta del i den europeiske politikktutforming på utdannings- og forskningsområdet
- Bidra til økt kvalitet, internasjonalisering, kunnskapsutveksling og nettverksbygging i norsk utdanning og forskning gjennom deltakelse i utdannings- og forskningsprogrammene
- Gi innspill på områder der Norge har kompetanse, resultater og erfaringer av særlig interesse og delta i dialogen om fremtidig utdannings- og forskningspolitikk i Europa.
- Utnytte europeisk samarbeid på utdannings- og forskningsområdet med sikte på å fremme økt kvalitet og nyskaping nasjonalt og for å sikre godt samspill mellom nasjonalt og europeisk nivå
- Styrke norsk deltakelse i ekspertgrupper (klynger) for strategisk å påvirke utviklingen av EUs utdanningspolitikk, samt arrangere minst to seminarer for klynge-deltakere fra flere land i perioden
- Stimulere, understøtte og forsterke deltakelsen av norske FoU-aktører i det 7. rammeprogrammet, gjennom at Kunnskapsdepartementet står for en god koordinering av norske myndigheters arbeid med rammeprogrammet
- Aktivt, strategisk og koordinert arbeid i programkomiteene og arbeidsgrupper på forsknings- og utdanningsområdet, herunder i EUs vitenskapskomité CREST og i LLP- og Erasmus Munduskomiteene
- Styrke kontakten med EUs nye medlemsland, bl.a. gjennom oppfølging av EØS-finansieringsordningene
- Utnytte EØS-samarbeidet i bilateral sammenheng
- Styrke det nordiske samarbeidet om Lisboa-målsettingene

Virkemidler for EU-samarbeidet om utdanning og forskning

- Sørge for at Norge er samordnet i videreutviklingen av EØS-områdets forsknings- og utdanningspolitikk
- Legge til rette for aktiv deltakelse i EUs Program for livslang læring (2007-2013) i alle deler av utdanningssystemet og systematisere erfaringen fra deltakelsen i EUs tidligere utdanningsprogrammer
- Forberede deltakelse i annen periode av Erasmus Mundusprogrammet (2009-13)

- Styrke norske elevers kunnskap om EU/EØS
- Implementere det europeiske kvalifikasjonsrammeverket (EQF) i samarbeid med interesserte parter
- Implementere direktiv om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i norsk rett for å lette den frie bevegelsen av arbeidskraft/tjenester i det regulerte arbeidsmarkedet
- Følge opp en strategi utarbeidet av Kunnskapsdepartementet for å styrke samarbeidet med EU om FoU, med vekt på norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram for forskning og det europeiske forskningsområdet (ERA), i samarbeid med NFR og berørte departementer. Dette omfatter et styrket arbeid med god norsk deltakelse i programmet, mer aktiv politikk for norsk deltakelse i ERA og et forsterket arbeid for at prioriteringene i programmet blir mest mulig relevante for Norge
- Evaluere norsk deltakelse i EUs 6. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling (2002-2006) og bruke resultatene til å målrette deltakelsen i det 7. rammeprogrammet
- Skape møteplasser for å diskutere mål og prioriteringer i Norges deltakelse i det europeiske forskningsområdet, bl.a. ved å videreutvikle norsk forsknings- og innovasjonsforum i Brussel og norsk ERA-forum i Norge.
- Oppsummere erfaringene fra EØS-finansieringsmekanismen og eventuelt vurdere nye tiltak
- Styrke norske forskningsmiljøers deltakelse i europeisk forskningssamarbeid, og styrke prioriteringene i norsk forskning gjennom å delta i europeisk forskningssamarbeid.

HANDLINGSPLAN

Om norsk deltakelse i utdannings- og forskningsprogrammene

EU er Norges viktigste handelspartner. Gjennom EØS-avtalen deltar vi i et omfattende samarbeid til gjensidig nytte, blant annet innenfor områdene forskning og utdanning. Det gir et stort antall nordmenn mulighet til å delta i ulike nettverk, økt forskningssamarbeid, innsats mot miljøproblemer, styrket kunnskapsnivå og bedret konkurransevne for næringslivet.

Innenfor utdanningsområdet har den norske deltakelsen i utdanningsprogrammene vært betydelig. Gjennom denne deltakelsen har norske elever, studenter og lærere fått faglige utfordringer og møtt andre europeiske språk og kulturer. For eksempel har flere enn 15 000 norske studenter vært på utveksling gjennom Erasmusprogrammet fra 1992 og frem til i dag, mens over 16 000 europeiske studenter har vært på Erasmusopphold i Norge. Samtidig har over 100 000 norske elever siden 1995 tatt del i skolesamarbeid gjennom Comenius. Omlag 11 000 elever og 1 300 lærere tar hvert år del i ulike skolesamarbeidsprosjekt. I skoleåret 2005-06 tok 740 norske elever og lærlinger innenfor yrkesfagene del i utveksling i Europa som del av Leonardosamarbeidet. Norske aktører deltar også aktivt i Grundtvig, som fokuserer på voksnes læring og alternative utdanningsveier.

Evalueringer av deltakelsen i utdanningsprogrammene Leonardo da Vinci og Sokrates viser at internasjonalt utdanningssamarbeid oppfattes som et verdifullt og styrkende tillegg til nasjonal satsing og nasjonalt læringsmiljø. Elever og studenter høster verdifulle erfaringer og får nye perspektiver og dimensjoner inn i læringsprosessen. Nøkkelordene i tilbakemeldingene fra elever som har deltatt i skolesamarbeid er større selvstendighet, bedre prestasjoner og økt motivasjon for læring.

På forskningssiden er Norges deltakelse i EU-programmene en av de viktigste arenaene for internasjonalisering av norsk forskning. Norsk deltakelse i det 6. rammeprogrammet for forskning og teknologi (2002-2006) utgjorde i 2006 hele 75 prosent av totale norske innbetalinger til programdeltakelse under EØS-avtalen. Gjennom rammeprogrammet deltar i dag ca 3000 norske forskere i om lag 600 internasjonale forskningsprosjekter i Europa. I det 6. rammeprogrammet var det norsk deltakelse i 840 prosjekter, noe som tilsvarer 10 prosent av alle prosjektene i programmet. Innvilgelsesprosenten for prosjektsøknader med norsk deltakelse har i gjennomsnitt vært 28, mot 18 i gjennomsnitt for programmet som helhet. Prosjekter med norsk deltakelse har i de tematiske områdene særlig lyktes innenfor miljø, transport, samfunnsfaglige områder, matvarer og energi. Det 7. rammeprogrammet startet opp ved årsskiftet 2006/2007.

Deltakelsen har også ringvirkninger ut over det konkrete prosjektsamarbeidet. Forskningsmiljøene får nye muligheter for oppdrag gjennom sin deltakelse, og bedriftene samarbeider både med kunder og leverandører i prosjektene og får nye markedsmuligheter. Universitetene deltar blant annet i prosjekter om nettverksbasert forskningssamarbeid mellom forskningsaktører med lang tidshorisont og mål om utvikling av (virtuelle) sentre for fremragende forskning i Europa.

Målet for den videre deltakelsen i både forsknings- og utdanningsprogrammene skal være å bidra til videreutvikling av norsk deltakelse, både kvalitativt og kvantitativt. Det er viktig å se sammenhengen mellom norske målsettinger og prioriteringer og hvordan disse kan styrkes eller kompletteres gjennom deltakelsen i de europeiske programmene.

Utdanning

Økt internasjonalisering og mobilitet er viktige mål for norsk utdanning på alle nivå¹. Internasjonalt samarbeid gir rom for nye impulser og nytenkning, og dette er viktig for å stimulere elever, studenter og lærere og den faglige utviklingen ved institusjonene.

I henhold til EU-traktaten er utdanning er et nasjonalt anliggende. Gjennom programmer, rekommandasjoner og forordninger påvirkes landene imidlertid til en viss grad av samordning. For Norges del er deltakelsen i Livslang læringsprogrammet (LLP), Erasmus Mundus, handlingsprogrammet for Education & Training 2010 og CEDEFOP, samt ulike andre samarbeidstiltak, viktige for internasjonalisering og mobilitet.

---

¹ Målet om økt internasjonalisering kommer blant annet frem i St.meld. nr 27 (2000-2001) Gjør din plikt – krev din rett, rett, Kvalitetsreform av høyere utdanning, St.meld. nr. 30 (2003-2004) Kultur for læring, og St.meld. nr. 23 (2005-2006) Om gjennomføring av Europapolitikken. Internasjonalisering er også et mål i Kvalitetsreformen for høyere utdanning og i Kunnskapsløftet. Kunnskapsdepartementet tar sikte på å legge frem en stortingsmelding om internasjonalisering 2008/2009.

Lisboa-strategien og det europeiske utdanningssamarbeidet

Utdanningsministrene i EU har vedtatt tre strategiske mål for utdanningssystemene fram til 2010:

- Forbedre kvaliteten og effektiviteten i utdannings- og opplæringsystemene i EU, i lys av nye krav til kunnskapssamfunnet og endrede læringsmønstre
- Gjøre det lettere for alle å få tilgang til utdanning og opplæring, i lys av prinsipper som livslang læring, tilgang til arbeidsmarkedet og karriereutvikling
- Åpne utdannings- og opplæringsystemene mot omverdenen, i lys av behovet for å fremme utdanning

Målene samsvarer i stor grad med norske politiske målsettinger og prioriteringer. Dette er beskrevet i rapporten "The Common European Objectives in Education and Training: Indicators and Benchmarks in the Lisbon Strategy" og i Norges nasjonale statusrapporter for arbeidet med oppfølging av Lisboa-prosessen, oversendt Europakommisjonen våren 2005 og våren 2007.

Arbeidet med Lisboastrategien følger den åpne koordineringsmetoden². Det ble i 2003 nedsatt åtte grupper for å arbeide med å konkretisere mål ved bruk av indikatorer og resultattesting – samt jevnlig rapportering. Det ble dessuten opprettet en egen indikatorgruppe som fungerte som en referansegruppe for de øvrige. Høsten 2005 og våren 2006 ble det opprettet to nye grupper for kvalitetssikring og matematikk/teknologi. De første arbeidsgruppene er nedlagt og avløst av såkalte klynger, der det legges større vekt på "peer learning activities" enn tidligere. Norge deltar i fem klynger, samt i indikatorgruppen.

Målsettinger

- Bidra til å utvikle en god europeisk politikk på utdanningsområdet
- Ivareta norske interesser i den videre politikktutformingen
- Fremme forslag til indikatorer på områder av nasjonal interesse i de enkelte arbeidsgruppene
- Synliggjøre norsk politikk gjennom forslag til god praksis på områder hvor Norge har kommet langt
- Synliggjøre Norge og norsk politikk ved rapportering i gruppene

Tiltak

- Sikre relevant og god deltakelse i arbeidsgruppene mht utvikling av ny politikk
- Gjennom koordinering i KD sørge for at representantene opptrer enhetlig og samordnet i de ulike gruppene
- Arbeide med nasjonal oppfølging av Lisboa-strategien
- Løpende vurdere arbeidet i gruppene og omfanget av engasjementet i Lisboa-strategien
- Arrangere europeiske seminar og konferanser i Norge på sentrale områder
- Aktivt bruke våre norske og nordiske nettverk
- Fremskaffe godt grunnlagsmateriale for rapportering inn til gruppene

---

² Metoden går ut på at landene på frivillig grunnlag kommer til enighet om prioriteringer og skaffer frem informasjon om måloppnåelse. Det er landene selv som bestemmer hvilken politikk som skal føres for å nå målene.

EUs program for livslang læring

Et nytt utdanningsprogram for livslang læring for perioden 2007-2013 ble vedtatt 15. november 2006. Det overordnede målet for Livslang Læring Programmet (LLP) er å medvirke til at EU skal bli et høyt utviklet kunnskapssamfunn med bærekraftig økonomisk vekst, flere og bedre arbeidsplasser og større sosial utjevning – det er med andre ord det viktigste virkemiddelet for å nå målene i Lisboaprosessen på utdanningsområdet. Programmet tar særlig sikte på å fremme utveksling, samarbeid og mobilitet mellom utdannings- og opplæringssystemene innenfor EU, slik at europeisk utdanning kan bli en referanse for kvalitet i verdenssammenheng.

Programmet er inndelt i 6 hoveddeler: 4 sektorprogram, Jean Monnet-programmet og det tverrgående programmet. Sektorprogrammene fokuserer på henholdsvis

- barnehage, grunnskole og studiespesialiserende videregående opplæring og lærerutdanning (Comenius),
- høyere utdanning (Erasmus),
- yrkesopplæring (Leonardo da Vinci) og
- voksenopplæring og alternative utdanningsveier (Grundtvig).

Jean Monnet-programmet støtter institusjoner, foreninger og virksomheter på utdanningsområdet og fagutvikling på området europeisk integrasjon.

Det tverrgående programmet omfatter samarbeid og innovasjon innenfor livslang læring, språklæring, utdanningsrelatert IKT, samt spredning av resultater og utveksling av god praksis.

LLP har som mål å:

- styrke samarbeidet mellom europeiske utdanningsinstitusjoner
- bidra til økt mobilitet for elever, lærlinger, studenter, lærere og instruktører
- styrke fremmedspråkopplæringen
- utvikle nye ideer innen pedagogikk og læremidler

Programmene dekker utdannings- og opplæringssystemene fra ”vugge til grav” og består i hovedsak av to elementer: 1) utvekslinger og 2) ulike prosjekter og aktiviteter hvor institusjoner fra flere land samarbeider. Den konkrete faglige innretningen og prioriteringene i de store prosjektene i utdanningsprogrammet varierer fra år til år, og detaljmålene vedtas av Kommisjonen i samarbeid med programkomiteene.

LLP drives av Kommisjonen med assistanse fra en programkomité, hvor alle deltakende land er representert. Senter for internasjonalisering av høgre utdanning (SIU) er tildelt nasjonalt driftsansvar for LLP i Norge og er ansvarlig for programforvaltningen, deriblant utlysninger, tildelinger og evalueringer.

Den samlede rammen for hele programmet er 6,97 mrd. Euro. Fordelingen mellom medlemslandene og EØS EFTA beregnes, som for alt EØS-programmsamarbeid, ut fra en fordelingsnøkkel basert på landenes relative utvikling i BNP. EØS/EFTAs andel av programmet for 2007 var 2,28 pst. (Norges andel av dette er 94,8 pst.)

For 2008 er Norges kontingent om lag 175 millioner norske kroner. I tillegg påløper administrative utgifter til SIU og nasjonale eksperter i Europakommisjonen.

Målsettinger

- Øke utvekslingen innen alle delene av programmet, både antallet inn- og utreisende, samt øke det faglige samarbeidet for øvrig.
- I størst mulig grad sikre nasjonal relevans av pilotprosjekter, samt flere norskkoordinerte prosjekter generelt.
- Arbeide for at programmet i større grad brukes som "verktøy" for fremtidige mål.
- Gjennom ERASMUS tilrettelegge for at flere studenter får et tilpasset utenlandsopphold som del av norsk grad, og bedre kvaliteten på utvekslingene ved bruk av ECTS-systemet.
- Følge opp EUs handlingsplan for språk gjennom tiltak for fremmedspråkopplæringen, blant annet gjennom Strategi for styrking av fremmedspråkopplæringen (2005-2009).
- Bedre utnyttelse av Leonardo da Vinci-programmet for å bygge opp under målene i København-erklæringen

Tiltak

- I samarbeid med SIU og Utdanningsdirektoratet utvikle strategier for å formidle erfaringer fra programmene, slik at de i større grad kan tas i bruk av andre og i nasjonal politikktutforming
- I samarbeid med SIU stimulere til at det under programmene etableres prosjekter som støtter nasjonalt utviklingsarbeid
- Gjennom styringsdialog med SIU sikre god nasjonal forvaltning av programmet
- I samarbeid med SIU iverksette tiltak for økt norsk deltakelse i alle deler av programmet

Erasmus Mundus og Erasmus Mundus II

Norge deltar i dagens Erasmus Mundus-program, og en rekke norske institusjoner er med og tilbyr Erasmus Mundus-mastergrader sammen med europeiske partnere. Blant norske universiteter, høyskoler og andre relevante aktører det stor interesse for fortsatt norsk deltakelse. Lærestedene har hatt god uttelling i nåværende program. De deltar i 14 av de 103 felles Erasmus Mundus-mastergrader som er opprettet, og de er koordinatorene i to. I tillegg er 12 uh-institusjoner med i tre aksjon 3-aktiviteter. Dette er meget bra tatt i betraktning at Norge har rundt 2 % av det totale antallet europeiske studenter. Norge har ved flere anledninger blitt trukket frem som et godt eksempel på at et lite land kan oppnå høy aktivitet i Erasmus Mundus-programmet.

EU-kommisjonen har lagt frem forslag til Erasmus Mundus II for perioden 2009–2013. Den nye programperioden er en videreføring av dagens Erasmus Mundus (2004-2008), med utvidelse til doktorgradsnivå. Programmet har tre aksjoner:

- *Aksjon 1* vil etter forslaget være Erasmus Mundus-program inkludert stipendordning. Denne aksjonen vil bl.a. støtte etableringen av utvalgte Erasmus Mundus-mastergrads- og doktorgradsprogrammer og stipender til studenter og akademikere.
- *Aksjon 2* vil etter forslaget være Erasmus Mundus-partnerskap med høyere utdanningsinstitusjoner i tredjeland og vil også inkludere en stipendordning. Denne delen av programmet er en sterkere integrering av de såkalte ”vinduer for eksternt samarbeid” som finnes i dagens program.
- *Aksjon 3* vil etter forslaget støtte tiltak som tar sikte på å styrke attraktiviteten til europeisk høyere utdanning. Dette kan dreie seg om aktiviteter knyttet til utvikling av utdanningstilbud, kvalitetssikringsordninger, godkjenningsordninger, utvikling av læreplaner, mobilitet osv. I en slik sammenheng kan det gis støtte til studier,

konferanser, nettverk, piloter eller lignende. Inkludert i aksjon 3 ligger også den teknisk-administrative støtten rundt programmet, til Executive Agency, evalueringer, analyser og eksperter til søknadsvurderinger.

Erasmus Mundus II vil for hele perioden ha et totalbudsjett på ca. 950 millioner euro dersom forslaget går gjennom. Forslaget har ulike finansieringskilder for de ulike aksjonene. Aksjon 1 og 3 er foreslått gitt et totalbudsjett på 493,7 millioner euro. Disse vil tas fra den delen av EU-budsjettet hvor Norge vanligvis bidrar. Aksjon 2 vil etter forslaget ha et budsjett på ca. 460 millioner euro. Disse skal tas fra ulike fond og instrumenter for EUs globale aktiviteter som for en stor del vil falle inn under det som karakteriseres som bistandsmidler.

Målsettinger

- Bidra til å bedre kvaliteten ved norske universiteter og høyskoler og styrke kvaliteten og attraktiviteten til europeisk høyere utdanning.
- Gi impulser til faglig utvikling/studieplanutvikling og faglig engasjement.
- Øke samarbeidet med tredjelands høyere utdanningsinstitusjoner utenfor EU/EØS-området.

Tiltak

- I samarbeid med SIU sikre god nasjonal koordinering av programaktivitetene.
- Forberede deltakelse i 2. fase av programmet fra 2009 (budsjett, Stortingsproposisjon, EØS-vedtaksprosedyre).

Europeisk utdannings- og arbeidsmarkedspolitik

Norge deltar i europeisk samarbeid om fag- og yrkesopplæring med utgangspunkt i Københavnerkonferansen fra 2002, Maastrichtkommunikatet fra 2004, Helsinkikommunikatet fra 2006 og Bordeauxkommunikatet fra 2008. Satsingene under København-prosessen er nå en del av den utvidede Lisboa-prosessen. De foreslåtte satsningene er for en stor del under implementering, og dette omfatter målsettingene om:

- Et felles kvalifikasjonsrammeverk som gjør det mulig å anerkjenne utdanning og kvalifikasjoner på tvers av landene (EQF)
- Etablering av Europass, en felles europeisk dokumentasjonsordning som har til hensikt å gjøre kvalifikasjoner og kompetanse forståelig på tvers av landegrensene. Europass ble lansert i 2005, og det er SIU som forvalter ordningen i Norge
- Et system for studie/kredittpoeng for fag- og yrkesopplæring (ECVET)
- Systemer for kvalitetssikring og -utvikling innen europeisk yrkesopplæring. En rekke land, herunder Norge, i ferd med å utvikle strategier for kvalitetsutvikling i yrkesopplæringen i samsvar med europeiske anbefalinger.

I tillegg er det vedtatt to resolusjoner om yrkes- og utdanningsveiledning og felles europeiske prinsipper for realkompetanse som en del av prosessen. I Norge er det i gang partnerskap om veiledning i alle fylkeskommuner, og departementet legger til grunn at det er behov for nasjonal koordinering av feltet og setter i gang et arbeid for å få lagt grunnlag for en permanent koordineringsfunksjon i 2009.

Oppfølgingen av de ulike prosessene koordineres gjennom Education and Training 2010 Coordination Group, hvor Kunnskapsdepartementet er representert, og gjennom Advisory Committee for Vocational Education and Training (ACVT), hvor Utdanningsdirektoratet representerer Norge. Det er viktig med godt samarbeid med AID for å ivareta godt samarbeid og forankring av politikk for livslang læring i europeiske prosesser, både i fht DG Education and Culture og DG Market.

Målsettinger

- Sikre anerkjennelse av norsk utdanning og opplæring i EU.
- Gjøre det enklere å få utenlandsk utdanning og opplæring anerkjent i Norge.
- Synliggjøre læringsutbytte i norsk utdanning og opplæring slik at det blir lettere å sammenligne med andre lands utdanningssystemer.
-

Tiltak

- Delta i EQF Advisory Group og målbare norske interesser ved implementeringen av EQF
- Beskrive fag- og yrkesopplæringen hjemlet i opplæringsloven i forhold til nivåene i EQF
- Utrede fagskoleutdanningenes forhold til EQF og et eventuelt norsk kvalifikasjonsrammeverk
- Gjennom nært samarbeid i departementet, med aktører innen sektoren, partene i arbeidslivet og AID/NHD sikre god oppfølging av Københavnprosessen

Cedefop

Cedefop er EUs institutt for utvikling av fag- og yrkesopplæring i Europa. Senteret ble opprettet i 1975 og har et trepartssammensatt styre bestående av representanter for medlemslandenes politiske myndigheter, arbeidstaker – og arbeidsgiverorganisasjonene. Norge er assosierte medlemmer i styret som følge av EØS-avtalen, med en representant for Kunnskapsdepartementet, LO og NHO. Cedefop er lokalisert til Thessaloniki i Hellas. Som del av kontingenten har Norge en nasjonal ekspert ved senteret.

Cedefops overordnede mål er å bidra til økonomisk og sosial utvikling i Europa gjennom å styrke grunnlaget for kunnskapsbasert politikktutforming innen fag- og yrkesopplæringen. Senteret skal assistere Kommisjonen i å utvikle politikk på feltet og å foreslå tiltak for å fremme fag- og yrkesopplæring i Europa. Cedefop samarbeider tett med Kommisjonen, medlemslandenes politiske myndigheter, partene i arbeidslivet og forskere.

Cedefops oppgaver skjer innenfor rammen av europeiske konvensjoner og avtaler som 2010-målene i Lisboa- og København-prosessen. Det innebærer at Cedefop har en viktig rolle i politikktutforming i forhold til 2010-målene og videre prosesser og oppfølging av disse.

Cedefops oppgaver er også å tilby informasjon, dokumentasjon og analyse innen fag- og yrkesopplæringen overfor Kommisjonen og medlemslandene. Cedefop skal videre drive statistikkinnhenting og bearbeide data for sammenlignende statistikk mellom landene.

Cedefop skal bidra til å fremme den europeiske og internasjonale dimensjonen i fag- og yrkesopplæringen, gjennom å initiere og iverksette utvekslingsprogrammer.

Mål for deltakelse

- Mulighet for deltakelse og påvirkning av politiske veivalg i forhold til pågående prosesser innen fag- og yrkesopplæringen.
- Tidlig informasjon og innsyn i politiske prosesser på feltet.
- Strategisk bruk av nasjonal ekspert i det internasjonale arbeidet med fag- og yrkesopplæringen.

Tiltak

- Sørge for at norske interesser blir hørt i utviklingsprosessene.
- Bidra til at nasjonal politikktutforming er i tråd med overordnede europeiske målsettinger.
- Bidra til å utvikle felles europeiske verktøy for å nå overordnede politiske mål.

Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

Direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner skal sikre at arbeidstakere og næringsdrivende får adgang til lovregulerte yrker i en annen medlemsstat. Direktivet forenkler og fornyer 15 tidligere direktiv på området. Direktivet ble innlemmet i EØS-avtalen ved beslutning nr. 142/2007 av 26. oktober 2007. Stortinget ga sitt samtykke tirsdag 12. februar 2008. Nasjonal oppfølging av gjennomføringen av direktivet blir viktig i 2008/2009.

Et yrke er lovregulert når myndighetene stiller krav om minimumskvalifikasjoner i lov eller forskrift for å få adgang til yrkestittel og/eller yrkesutøvelse. Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner ervervet i andre EØS-land er et viktig virkemiddel for å realisere et felles arbeids- og tjenestemarked i EØS-området. Ordningen om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner er rettslig bindende gjennom EØS-avtalen.

Forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for styrer og pedagogisk leder i barnehage fra annen stat trådte i kraft 3. oktober 2008. Samme dag trådte endringer i forskrift til opplæringsloven i kraft. Forskriften og endringen innebærer en gjennomføring av direktivet på KDs område.

Kunnskapsdepartementet er koordineringsmyndighet for kvalifikasjonsdirektivene, som kommer til anvendelse for ca 100 yrker i en rekke bransjer i Norge. Departementet representerer Norge i EFTAs arbeidsgruppe for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, og i EU-kommisjonens ekspertgruppe og komitologikomité.

Målsettinger

- Sikre nasjonale interesser knyttet til yrker som er regulert under direktivet
- Sikre at alle som søker om godkjenning av et lovregulert yrke får søknaden behandlet
- Bidra til at norske statsborgere som har yrkeskvalifisert seg i Norge får oppfylt sine rettigheter når de søker adgang til regulerte yrker i andre EØS-land

Tiltak

- Samarbeide med koordineringsmyndigheter i andre EØS-land
- Styrke samarbeidet mellom norske godkjenningsmyndigheter
- Forbedre implementeringen av EUs regelverk nasjonalt

Forskning

EUs rammeprogrammer for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter, det europeiske forskningsområdet (ERA) og Barcelona-erklæringen om tre prosent av BNP til FoU er de tre sentrale delene av EUs forskningspolitikk under Lisboa-strategien.

Kunnskapsdepartementet har et ansvar for nasjonal koordinering av norsk deltakelse i aktiviteter i alle deler av EU-forskningen. Samtidig har de ulike fagdepartementene sektoransvar for de delene av EU-forskningen som berører dem. Norges forskningsråd er sentral som rådgiver for Kunnskapsdepartementet og øvrige departementer i alle deler av EU-forskningen og har også det operative ansvaret for norsk deltakelse i rammeprogrammene.

Lisboa-strategien og det europeiske forskningsområdet (ERA)

Forskning er grunnleggende for kunnskapsutvikling og bidrar gjennom anvendelse av ny kunnskap også til økonomisk vekst, nyskaping og sysselsetting. Forskning står sentralt i Lisboa-strategien for å gjøre Europa til den mest konkurransedyktige og kunnskapsbaserte regionen i verden, med en bærekraftig økonomi. Investeringer i kunnskap og innovasjon er et av tre prioriterte innsatsområder i den reviderte Lisboa-strategien fra 2005. Strategien framhever utviklingen av et europeisk forskningsområde (European Research Area (ERA)) som et viktig virkemiddel for å realisere målene. EU har i tilknytning til strategien også lansert en målsetting om å øke forskningsinvesteringene i EU til 3 prosent av BNP innen 2010.

Arbeidet med Lisboa-strategien skjer på bakgrunn av 24 såkalte integrerte retningslinjer, hvor forskning inngår. Under hver retningslinje er det foreslått ett eller flere tiltak; 90 i alt. Medlemslandene utformer reformprogrammer og rapporterer med utgangspunkt i retningslinjene. Nærings- og handelsdepartementet utgir en årlig rapport med en gjennomgang av norsk politikk på de områdene som omfattes av Lisboa-strategien. EUs forsknings- og vitenskapskomité, CREST, gjennomgår landenes rapportering om forskning med sikte på gjensidig læring. Norge deltar i CREST. Dette legger et grunnlag for å sammenligne norsk politikk med forskningspolitikk i EUs medlemsland.

Som fullverdig deltaker både i EUs syvende rammeprogram for forskning og i flere store europeiske grunnforskningsorganisasjoner³ har Norge stor interesse av å bidra i utviklingen av det europeiske forskningsområdet (ERA). Et slikt europeisk forskningsområde utvikles gjennom tiltak både i og utenfor det 7. rammeprogrammet, og på bakgrunn av den kompetansedelingen som eksisterer mellom EU og medlemslandene innenfor forskningsområdet. Sentrale prosesser er knyttet til koordinering og integrasjon både på politikk-, program og prosjektnivå.

Våren 2007 la Europakommisjonen frem en grønnbok om nye perspektiver på det europeiske forskningsområdet. Den følges opp av ulike meddelelser med forslag til konkrete tiltak i løpet av 2008. Lisboa-traktaten har i tillegg nedfelt utvikling av det europeiske forskningsområdet som en traktatforpliktelse for EU.

ERA omfatter i følge grønnboken tre elementer som er nært knyttet til hverandre:

- et europeisk "indre marked" for forskning, der forskere, teknologi og kunnskap sirkulerer fritt

---

³ Som for eksempel Det europeiske senter for kjernefysikk (CERN) og det europeiske molekylærbiologiske laboratorium (EMBL)

- effektiv koordinering på europeisk nivå av nasjonale og regionale forskningsaktiviteter, programmer og politikk
- initiativer som iverksettes og finansieres på europeisk nivå, som et europeisk forskningsråd (ERC) et europeisk teknologi- og innovasjonsinstituttet (EIT).

Kommisjonen mener at EU har kommet et stykke på vei mot realiseringen av ERA siden visjonen ble lansert i år 2000. En hovedutfordring Europa står overfor, i følge Kommisjonen, er at forskningsinvesteringene er for små og for dårlig koordinert. Kommisjonen har samlet de videre utfordringene langs seks hovedakser:

1. Økt forskermobilitet/indre arbeidsmarked for forskere
2. Infrastruktur i verdensklasse
3. Fremragende forskningsinstitusjoner
4. Kunnskapsdeling
5. Bedre utnyttelse av nasjonale programmer, prioriteringer og finansiering
6. Åpning mot verden/internasjonalt FoU-samarbeid.

Kommisjonen har fulgt opp med bl.a. nye meldinger i 2008 innenfor hvert av de ovennevnte områdene. Dette omfatter lovgivende forslag om felles programmer i Europa og legalt rammeverk for ny, felleseuropeisk infrastruktur utviklet med støtte både i rammeprogrammet og nasjonale midler. Oppfølgingen omfatter også ikke-lovgivende forslag om portabilitet av sosiale ytelser for forskere, retningslinjer for håndtering av intellektuelle rettigheter og en strategi for internasjonalt forskningssamarbeid utenfor Europa.

Målsettinger

- Bidra til å synliggjøre norsk forskningspolitikk og norske tiltak innenfor forskning som den nasjonale rapporten om norsk oppfølging av Lisboa-strategien
- Bidra til sammenligning av norsk forskningspolitikk og norske tiltak innenfor forskning og tilsvarende i EUs medlemsland som omfattes av Lisboa-strategien
- Ivareta norske interesser i nye tiltak på forskningsområdet under Lisboa-strategien
- Bidra til å utvikle god europeisk politikk for utvikling av det europeiske forskningsområdet
- Aktivt følge opp nye forslag til utvikling av det europeiske forskningsområdet

Tiltak

- Gi innspill på forskningsområdet til nasjonal oppfølging av Lisboa-strategien
- Delta aktivt i CRESTs drøftinger av forskningsinnholdet i medlemslandenes rapportering under Lisboa-strategien
- Bruke EØS-spesialutvalget for forskning til å drøfte nye, EØS-relevante tiltak under Lisboa-strategien
- Løpende vurdere nye meldinger og tiltak for utvikling av det europeiske forskningsområdet, blant annet ved å drøfte disse i EØS-spesialutvalget
- Aktivt bruke norske og nordiske nettverk

Barcelona-erklæringen om å øke forskningsinvesteringene til 3 prosent

EU s mål fra toppmøtet i Barcelona i 2002 om at investeringene i forskning og utvikling skal økes til 3 prosent av BNP innen 2010 (1,9 prosent i 2000), og med 2/3 av totale forskningsinvesteringer fra næringslivet, ble fulgt opp av en egen handlingsplan for å nå målet i 2004. Tiltak i planen er i sin tur fulgt opp gjennom bruk av den åpne koordineringsmetoden

– Open Method of Coordination (OMC). EUs forsknings- og vitenskapskomité CREST er et rådgivende organ overfor både Rådet og Kommisjonen, og har fått en særskilt rolle for bruk av OMC. CREST etablerer i denne forbindelse arbeids-/ekspertgrupper innenfor nærmere bestemte områder. Norge deltar i CREST og OMC-arbeidet. Landene er nå inne i en fjerde runde med OMC. Hensikten er å fremme gjensidig læring mellom landene og dermed bidra til ny utvikling i nasjonal politikk og virkemidler. Arbeidet gir også innspill til Kommisjonens arbeid med nye meldinger. CREST har for 2008 etablert nye arbeidsgrupper på følgende områder:

- Internasjonalisering av FoU (videreført fra forrige OMC-runde)
- Fremragende forskning ved universitetene
- Industriledede kompetansesentra
- Virkemidler i FoU-politikken/"Policy-mix" (videreført fra 1.,2. og 3. OMC-runde)

KD ved Forskningsavdelingen har koordineringsansvaret for norsk deltakelse i OMC-gruppene.

Målsettinger

- Bidra til informasjonsutveksling som gir politikkutvikling i Europa
- Synliggjøre Norge, norsk politikk og norske virkemidler gjennom forslag til god praksis på områder hvor Norge har kommet langt
- Ivareta norske interesser i utvikling av anbefalinger om tiltak
- Sikre norsk politikkutvikling gjennom deltakelsen i OMC-gruppene

Tiltak

- Sikre relevant og god deltakelse i OMC-arbeidsgruppene
- Sikre at det fremskaffes godt grunnlagsmateriale til arbeidet i gruppene
- Bruke EØS-spesialutvalget for forskning til å sikre at arbeidet i arbeidsgruppene og resultater av dette bidrar til sammenligning ("benchmarking") av politikk og virkemidler og politikkutvikling

Norsk deltakelse i et Europeisk institutt for innovasjon og teknologi (EIT)

Et europeisk institutt for innovasjon og teknologi – European Institute for Innovation and Technology (EIT) – ble lansert i den reviderte Lisboa-strategien og er et initiativ som skal styrke europeisk forsknings- og innovasjonsevne innenfor rammen av det europeiske forskningsområdet. EIT skal ikke bli et stort institutt i tradisjonell forstand, men vil være en relativt lett formell organisasjonsstruktur som skal legge til rette for etableringen av nettverk gjennom såkalte Knowledge and Innovation Communities (KICs). Dette vil være grupper bestående av forsknings- og utdanningsinstitusjoner og industri/næringslivsaktører som sammen søker på felles prosjekter med elementer av forskning, innovasjon og utdanning. Energi og klima trekkes frem som særlig aktuelle områder for etableringen av de første KICs. Regjeringen har besluttet at Norge skal delta i EIT, og Stortinget har vedtatt at EIT innlemmes i EØS-avtalen.

Målsettinger

En hovedmålsetting med EIT er å forene de ulike elementene i kunnskapstriangelet; forskning, innovasjon og utdanning, i felles prosjekter som kan bidra til å løse sentrale samfunnsutfordringer på områder som energi og klima. De foreslåtte tematiske innsatsområdene for EIT er av stor norsk interesse, og legger et grunnlag for synergi og samspill med nasjonale aktiviteter. Et styrket samspill mellom forskning, utdanning og

innovasjon er også en nasjonal utfordring. Deltakelse i EIT, og de strategier og tiltak EIT iverksetter, kan bidra til utvikling også nasjonalt. Ledende forsknings- og utdanningsinstitusjoner i Norge er aktuelle for deltakelse i kunnskapsnettverk, og norsk næringsliv vil gjennom EIT få økt tilgang på kompetanse ved europeiske forsknings- og utdanningsmiljøer. Norsk deltakelse i EIT vil også være bidrag til god norsk utnyttelse av det 7. rammeprogrammet og CIP-programmet.

Tiltak

Når EIT er formelt etablert med styre, forskningsstrategi, arbeidsprogrammer og formelle regler for deltakelse, vil Kunnskapsdepartementet i samråd med berørte departementer, Norges forskningsråd og andre berørte aktører vurdere hvordan Norge kan nyttiggjøre seg deltakelse i EIT best mulig. Deltakelsen vil ses i sammenheng med nasjonale aktiviteter innenfor EITs tematiske innsatsområder.

EUs 7. rammeprogram for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013)

EUs rammeprogrammer er verdens største forskningsprogrammer i sitt slag, og er den største økonomiske forpliktelsen Norge har hva gjelder deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid. Norske aktører innenfor forskning og utvikling deltar i programmet på lik linje med aktører i EUs medlemsland på bakgrunn av EØS-avtalen.

Norsk deltakelse i det 6. rammeprogrammet (2002-2006) har bidratt til å forsterke og komplettere prioriterte nasjonale FoU-områder. Norske aktører har deltatt i om lag 10 prosent av rammeprogrammets samlede prosjektportefølje. Prosjekter med norsk deltakelse har særlig lyktes innenfor områder som miljø, transport, samfunnsfaglige områder, matvarer og energi, og innenfor marin og maritim forskning. Innenfor andre nasjonalt prioriterte områder som helse, IKT og nanoteknologi, -vitenskap og materialer, samt ordninger for forskermobilitet og tilgang på forskningsinfrastruktur, har Norge hatt en noe lavere deltakelse og/eller økonomisk retur, og det er grunnlag for å vurdere å styrke deltakelsen her i det 7. rammeprogrammet.

Norges kontingent for deltakelse i det 7. rammeprogrammet vil være på om lag 9,3 mrd. kroner, eller i gjennomsnitt 1,3 mrd. kroner per år, mot ca. 3 mrd. kroner totalt for det 6. rammeprogrammet. Norsk kontingent for det 7. rammeprogrammet motsvarer om lag 1/5 av offentlige FoU-utgifter som kanaliseres gjennom Norges forskningsråd og anvendes i Norge pr. år.

Det 7. rammeprogrammet inneholder blant annet en helt ny satsing på grensesprengende, grunnleggende forskning gjennom et eget europeisk forskningsråd – European Research Council (ERC). Det er generelt godt samsvar mellom de strukturelle, tematiske og teknologiske prioriteringene i Forskningsmeldingen og innholdet i EUs 7. rammeprogram. Dette legger til rette for at norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram i tillegg til å være en hovedinnsats for internasjonalisering av norsk forskning, kan forsterke og komplettere andre prioriterte FoU-mål og -satsinger. Dette omfatter de strukturelle prioriteringene grunnforskning og forskningsbasert nyskaping og innovasjon, de tematiske prioriteringene energi og miljø, mat, hav og helse og de teknologiske prioriteringene IKT, materialer/ nanoteknologi og bioteknologi.

Nye og forsterkede virkemidler i det 7. rammeprogrammet utfordrer det norske forskningssystemet ved å sette samspillet mellom nasjonale og europeiske aktiviteter på dagsorden på en helt ny måte, i tråd med tanken om et europeisk forskningsområde. Dette

omfatter instrumenter som Integreerte Prosjekter, Nettverk for Fremragende Forskning, ERA-NET og initiativer etter artiklene 169 og 171 i EU-traktaten, samt såkalte europeiske teknologiplatformer utenfor rammeprogrammet. Målet er å redusere overlapp i FoU-aktiviteter og bidra til større kritisk masse i europeisk forskning der dette vurderes som nødvendig og aktuelt.

Alle deler av det 7. rammeprogrammet er åpent for internasjonalt FoU-samarbeid, og omfatter industrialiserte land (USA, Canada), land med sterkt voksende økonomier (Kina, India) og utviklingsland.

Målsettinger

- Forsterke norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram og øke utbyttet av deltakelsen
- Bidra til at det 7. rammeprogrammet utnyttes strategisk for å forsterke nasjonale FoU-prioriteringer
- Utnytte det 7. rammeprogrammet som en global plattform for FoU-samarbeid
- I størst mulig grad sikre norsk relevans av de prosjekter som lyses ut i det 7. rammeprogrammet
- Arbeide for en mer aktiv politikk og prioriteringer for norsk deltakelse i initiativer i det 7. rammeprogrammet som knytter nasjonale programmer og finansiering og det 7. rammeprogrammet sammen i variabel geometri samarbeid
- Styrke arbeidet med koordinering og kunnskapsgrunnet for norsk deltakelse i EUs rammeprogrammer

Tiltak

- Følge opp KDs strategi for Norges samarbeid EU om FoU, herunder:
- Være i dialog med Norges forskningsråd og Innovasjon Norge om tiltak for å forsterke norsk deltakelse og øke utbyttet av denne
- Gjennom koordinering og egne delegatmøter sikre at norske representanter til programkomiteer i det 7. rammeprogrammet opptrer enhetlig og samordnet
- Bidra til at det etableres et godt grunnlag for norsk deltakelse i diskusjoner om prioriteringer i arbeidsprogrammene i de ulike programkomiteene
- Være i dialog med øvrige departementer med et sektoransvar for forskning om sektorpolitiske målsettinger og hvordan deltakelsen i det 7. rammeprogrammet kan bidra til at disse nås, særlig i EØS-spesialutvalget for forskning
- Arbeide for at det 7. rammeprogrammet i sterkere grad utnyttes som plattform for internasjonalt FoU-samarbeid, herunder knyttes sterkere opp mot Norges bilaterale FoU-samarbeid med prioriterte land og globale utfordringer (klima, miljø, helse, fattigdom).
- Legge til rette for strategiske prosesser i Norges forskningsråd om norsk deltakelse i initiativer som omhandler åpning av nasjonale programmer, etablering av nye europeiske programmer og gjennomføring av store teknologiløft
- Arbeidet med analyser, statistikk og evalueringer skal styrkes med sikte på å oppnå bedre oppfølging, læring og påvirkning underveis i det 7. rammeprogrammet.
- Legge til rette for en evaluering av norsk deltakelse i EUs 6. rammeprogram og de første utlysningene i det 7. rammeprogrammet